

Företagarombudsmannen

Den Nya Valfärden, Box 5625, 114 86 Stockholm, www.dnv.se

SLUTLIG BEDÖMNING

Ärendenummer: FO 2009-015

Datum: 2009-10-22

Utredare: Mårten Hyltner

Utredning avseende Kramfors Mediateknik AB:s försäljning av Kramnet i Kramfors AB

Förevarande fall har Företagarombudsmannen tagit upp på eget initiativ efter att av media ha tillfrågats om affärens laglighet.

Beskrivning av fallet

Kramnet i Kramfors AB (nedan Kramnet) är ett av Kramfors Mediateknik AB (nedan Mediateknik) helägt bolag. Mediateknik är i sin tur helägt av Kramfors Kommunhus AB, vilket i sin tur ägs till 100 procent av Kramfors kommun.

Föremålet för Kramnets verksamhet är att leverera kabel-TV tjänster och internettjänster samt därmed förenlig verksamhet. Ändamålet med bolagets verksamhet är att långsiktigt trygga regionens behov av kvalitativt bra tjänster inom kabel-TV-, IT-, och telekomområdet.¹

Vid styrelsesammanträde den 2 oktober 2009 beslutade styrelsen i Mediateknik att sälja Kramnet till det privata företaget Alltele (Allmänna Svenska Telecom AB) för nio miljoner kronor. I sammanträdesprotokollet anges att en avyttring av Kramnet varit aktuell under en längre tid samt att VD sedan den 11 november 2008 haft styrelsens mandat att förutsättningslöst föra diskussioner med olika intressenter.²

Kommunstyrelsen i Kramfors kommun beslutade den 6 oktober 2009 att föreslå kommunfullmäktige att godkänna överlåtelsen av Kramnet till Alltele för nio miljoner kronor.³ I sammanträdesprotokollet anges att en avyttringsanalys och värdering av

¹ Bolagsordning för Kramnet i Kramfors aktiebolag, § 3

² Kramfors Mediateknik AB, sammanträdesprotokoll, styrelsemöte nr 4, den 2 oktober 2009, § 5

³ Kommunstyrelsen i Kramfors kommun, Sammanträdesprotokoll den 6 oktober 2009, § 119

Kramnet under april månad 2009 upprättats av KPMG Corporate Finans på uppdrag av Mediateknik.

Från Mediateknik har Företagarombudsmannen begärt ut KPMG:s avyttringsanalys och värdering, övrigt beslutsunderlag (inklusive själva överlåtelseavtalet) samt samtliga de förfrågningar eller anbud avseende Kramnet som inkommit till Mediateknik från andra intressenter än Alltele.

Från Kramfors kommun har Företagarombudsmannen begärt ut den information som legat till grund för kommunstyrelsens beslut att tillstyrka försäljningen (i allt väsentligt samma information som begärts ut från Mediateknik) av Kramnet. Vare sig Mediateknik eller kommunen har ännu lämnat ut begärda handlingar.

Enligt Allteles pressmeddelande den 6 oktober 2009 innebär dock affären bland annat att Alltele övertar närmare 10 000 befintliga kunder.

Av uppgifter som framkommit i media samt i det öppna brev som Bahnhof AB skickade till kommunstyrelsen inför sammanträdet den 6 oktober 2009 framgår bland annat följande. Bahnhof har sedan i maj 2009, vid ett flertal tillfällen, försökt lägga bud på Kramnet. Varje gång har Bahnhof fått uttryckliga besked om att Kramnet inte var till salu. Enligt Bahnhof's skrivelse finns dessutom minst en ytterligare stor extern intressent som fått samma negativa besked som Bahnhof. Inför kommunstyrelsens beslut om försäljningen av Kramnet lämnade Bahnhof ett bud på Kramnet om 1 500 kronor per kund, vilket med 10 000 kunder alltså utgör 15 000 000 kronor.

Gällande reglering

I Artikel 87 (1) EG-fördraget stadgas att om inte annat föreskrivs i detta fördrag, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Av artikel 88(3) EG-fördraget framgår att åtgärder som kan innefatta statsstöd ska förhandsanmälas (notifieras) till EG-kommissionen. Av artikel 88(3) framgår att vidare medlemsstaten inte får genomföra åtgärden innan kommissionens prövningsförfarande har avslutats.

I 2 kap. 8 § kommunallagen stadgas att kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget. Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det.

Företagarombudsmannens bedömning

Enligt Företagarombudsmannens mening utgör fri och öppen konkurrens på lika villkor en förutsättning för ett bra företagarklimat. Inledningsvis bör konstateras att kommunens beslut att Kramnet ska avyttras är bra. Tillhandahållande av TV-, bredband- och telefonitjänster är inte något kommuner eller kommunala bolag ska ägna sig åt. Det finns dock anledning att ifrågasätta huruvida förevarande avyttring skett på ett korrekt sätt.

Av 2 kap. 8 § kommunallagen framgår att en kommun får lämna individuellt inriktat stöd till enskild näringsidkare endast om det finns synnerliga skäl till det. Huvudregeln är således att en kommun inte får ge stöd till ett enskilt företag. Synnerliga skäl att frångå huvudregeln kan föreligga för glesbygdskommun som lämnar stöd till innehavare av exempelvis livsmedelsbutiker eller bensinstationer om stödet är nödvändigt för att garantera en viss lägstanivå av kommersiell service åt hushållen.⁴

I svensk praxis har beslut om överlåtelser till underpris bedömts utgöra otillbörligt gynnande av enskild.⁵ Av till exempel EU-kommissionens beslut i det så kallade Årefallet framgår att vid bedömningen av marknadsvärdet ska ett bud generellt sett ha företräde framför en tidigare gjord värdering.⁶ I svensk praxis har även sent inkomna bud beaktats vid bedömningen av marknadspris.⁷ Att olagliga kommunala stöd till enskilda näringsidkare snedvrider konkurrensen är uppenbart.

Enligt Företagarombudsmannens mening bör kommuner i regel använda öppna anbudsförfaranden vid försäljningar av mer värdefull egendom, såsom fastigheter eller näringsverksamheter, eftersom det är ett bra sätt att undvika dels att kommuninvånarnas egendom säljs för billigt (och att skattebetalarnas medel därmed förslösas), dels att det uppstår misstankar om otillbörliga gynnanden av enskilda intressen. Så har inte skett i förevarande fall.

⁴ RÅ 79 Ab 14

⁵ Se RÅ 1967 K 455, RÅ 1971 C 423 och RÅ 1980 Ab 482

⁶ Kommissionens beslut av den 30 januari 2008 om det statliga stöd C 35/2006) som Sverige har genomfört till förmån för Konsum Jämtland ekonomisk förening, punkten 59

⁷ Se till exempel Kammarrätten i Sundsvall, dom den 9 april 2008 i mål nr 1715-06, samt Länsrätten i Blekinge län, dom den 21 oktober 2008 i mål nr 316-08

Istället har VD för Mediateknik sedan den 11 november 2008 haft i uppdrag att föra förutsättningslösa diskussioner om avyttringen av Kramnet med olika intressenter. Det kan dock konstateras att VD inte har fört några som helst diskussioner med Bahnhof AB, trots att bolaget sedan maj 2009 aviserat att man var intresserade av att förvärva Kramnet. Tvärtom har Bahnhof då de framfört intresse mötts av den felaktiga informationen att Kramnet inte skulle säljas. Även andra stora intressenter förefaller ha drabbats av samma beteende.

Trots bristande respons från Mediatekniks sida har Bahnhof inkommit med ett bud på Kramnet, vilket, åtminstone enligt tillgängliga uppgifter, avsevärt överstiger det pris Alltele får betala. Som framgått av framställningen har ett bud generellt sett företräde framför en tidigare gjord värdering vid bestämningen av marknadspris, det vill säga det lägsta pris kommunen i avsaknad av synnerliga skäl får sälja egendom för.

Det finns således mycket som talar för att den aktuella försäljningen utgör en sådan underprisförsäljning som är olaglig såväl enligt kommunallagen som enligt EG-rätten. I avsaknad av de från Mediateknik och kommunen begärda handlingarna går det emellertid för närvarande inte att fastslå att så är fallet.

Det kan dock, enligt Företagarombudsmannens mening, redan på föreliggande material konstateras att affären handlagts på ett olämpligt sätt till nackdel för den fria konkurrensen och företagarklimatet. Enligt Företagarombudsmannens mening bör kommunfullmäktige således inte godkänna överlåtelseavtalet avseende Kramnet.